

Силабус курсу:

**ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ПЕРША ПОЛОВИНА 19 СТОЛІТТЯ**

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	014.01 «Середня освіта (українська мова і література)»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній, весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	6,5 кредитів
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

кандидат філологічних наук, доцент Макаренко Лариса Вікторівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

доцент кафедри журналістики та українознавчих студій

посада

Viber за номером

makarenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38097 093 7106

телефон

телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

не передбачено

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:

кандидат філологічних наук, доцент Макаренко Лариса Вікторівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

доцент кафедри журналістики та українознавчих студій

посада

makarenko@snu.edu.ua

електронна адреса

097 093 7106

телефон

Viber за номером

телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:	Курс «Історії української літератури перша половина 19 століття» знайомить здобувачів вищої освіти з суспільно-історичними та мистецькими передумовами становлення нової української літератури, її основними принципами та етапами розвитку, стилістичною та жанровою еволюцією, вчить орієнтуватися у різноманітті стильових тенденцій, художніх напрямів, течій та методів, поповнює загальнокультурний, інтелектуальний та естетичний рівень реципієнтів, формує у них системний концептуальний погляд на українське письменство. Період від появи «Енеїди» І.Котляревського до виходу у світ Шевченкового «Кобзаря» залишив по собі твори, сповнені напруження й творчих шукань, багаті жанрово та тематично, в яких чітко простежується особисте, національне та загальнолюдське, вплив народнопоетичної творчості та новаторські впровадження, що ще раз підкреслюють національну самобутність української літератури й стверджують її здатність відтворювати тонкі душевні переживання й глибокі думки.
Результати навчання:	Знати основні етапи розвитку української літератури; тематику, проблематику, жанри виучуваних творів. Вміти визначати ідейно-художні особливості творів, аналізувати їх за основними параметрами (тематика, проблематика, особливості сюжету та композиції); опрацьовувати літературознавчі розвідки з питань, що вивчаються, складати конспект, порівнювати різні погляди на певну проблему, висловлювати й аргументувати власну точку зору; писати відгук і рецензію на прочитаний твір.
Передумови до початку вивчення:	Базові знання, отримані при вивченні дисципліни «Давня література», «Усна народна творчість», «Історія України», «Вступ до літературознавства», що дозволяють виокремити базові знання для вивчення й аналізу творів.

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей, як:

1. ФК2. Здатність формувати гуманістичний світогляд учнів ЗСО, долучати їх засобами літератури до загальнолюдських і національних цінностей, розширювати культурно-пізнавальні інтереси, виховувати національно свідомих громадян України;
2. ФК12. Здатність аналізувати й інтерпретувати твори української, зарубіжної літератури й усної народної творчості, визначати їх специфіку й місце в літературному процесі.
3. ПРН5. Знати історичні особливості розвитку української літератури у вітчизняному та світовому контекстах, жанрову й стильову своєрідність художніх творів, їх місце у вітчизняному та світовому літературному процесі.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
Осінній семестр				
1.	Вступ. Літературний процес перших десятиліть ХІХ ст.	2/0/2	Становлення нової української літератури в контексті національного відродження народу. Формування історичної школи в літературознавстві. Літературний процес перших десятиліть ХІХ ст. Характеристика національно-культурної ситуації означеного часу. Розвиток освіти, науки, журналістики тощо.	Участь в обговоренні. в
2.	Загальний огляд життєвого і творчого шляху І.Котляревського. Жанрово-стильові особливості “Енеїди”. Драматургія.	2/0/4	Жанр, стиль, метод “Енеїди” І.Котляревського та її місце в українській та світовій літературі. Сучасні твори за мотивами “Енеїди”. Драматургія І.Котляревського. “Наталка Полтавка”, “Москаль-чарівник”. Проблематика і поетика.	Участь в обговоренні. Презентація. Аналіз зразків фольклору
3.	Байка як найвище досягнення української реалістичної поезії 10-30 рр. ХІХ ст..	2/0/2	Зв’язок української байки з фольклором. Г.Сковорода – попередник авторів нової української байки. П.Гулак-Артемовський – перший талановитий байкар нової української літератури. Тематика байок Є.Гребінки. Різновиди байок Л.Боровиковського.	Участь в обговоренні. Аналіз текстів різних стилів.
4.	Г.Квітка-Основ'яненко – перший прозаїк нової української літератури. Драматургія Г.Квітки-Основ'яненка.	2/0/4	Сентиментальна і реалістична проза. Бурлескно-реалістичні і сентиментально-реалістичні твори. “Маруся” як зразок сентиментальної повісті. Ідеалізація селянства. Фольклорні мотиви. “Конотопська відьма” – найбільша повість Квітки. Сатира і гумор. Містицизм, комічні ситуації. Гіпербола і гротеск. Головні образи, конфлікт і тема твору. Драматургія Г. Квітки-Основ'яненка (“Сватання на Гончарівці”, “Бой-жінка”), Російськомовна та двомовна драматургія письменника	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			("Приезжий из столицы", "Пан Халявский", діалогія "Шельменко – волостной писарь", "Шельменко-денщик").	
5.	Особливості українського романтизму.	2/0/4	Особливості українського романтизму в контексті західноєвропейського та слов'янського. Тематично-стильові течії українського романтизму. Поети Харківської школи романтиків. Творчість А.Метлинського, В.Забіли, М.Петренка, О. Афанасьєва-Чужбинського. Українська преромантична і романтична балада (П. Білецького-Носенка, П.Гулака-Артемовського, Л.Боровиковського, А.Метлинського).	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.
6.	Поетична і прозова спадщина Є. Гребінки	2/0/2	Життєпис Є. Гребінки. Перша українська поезія "Човен". Поетичний доробок російською мовою. Історична проза митця	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.
7.	Багатогранність творчості М.Костомарова	2/0/4	Огляд творчої та наукової діяльності. Балади, громадянсько-патріотична поезія, драматургія і романістика М. Костомарова. Літературознавча діяльність (стаття "Обзор сочинений, писанных на малороссийском языке").	Участь в обговоренні/ Аналіз текстів/
8.	Особливості розвитку літературного процесу в Галичині.	2/0/2	Діяльність гуртка "Руська трійця". Альманахи. Альманах "Русалка Дністровая". Зміст, образи, ідеї. Творчість М.Шашкевича. Фольклоризм й історизм. Основна проблематика поезій. Творчість І.Вагилевича. Поетична творчість і наукова діяльність Я.Головацького.	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
9.	Генотип українського народу у творчості М. Гоголя	2/0/4	Прозова спадщина Миколи Гоголя “Сорочинський ярмарок”, “Ніч перед Різдом”, “Тарас Бульба”, “Повісті про те, як посварилися Іван Іванович з Іваном Никифоровичем”. Абсурдність ситуацій в п’єсі М. Гоголя “Ревізор”. Кредо письменника в поемі “Мертві душі”.	Участь в обговоренні. Презентація. Аналіз текстів.
Весняний семестр				
10.	Вступ. Літературний процес 40-60-х рр. ХІХ ст.	2/0/2	Суспільно-історичні передумови та художньо-стильові тенденції літератури 40-60-х рр. ХІХ ст. Характеристика національно-культурної ситуації означеного часу. Розвиток освіти, науки, журналістики тощо.	Участь в обговоренні. Презентація.
11.	Творчість Т.Шевченка в колі націєтворчих проблем ХІХ ст.	4/0/10	Періодизація життєвого і творчого шляху Т. Шевченка. Діяльність у Кирило-Мефодіївському братстві. Ранні балади Т. Шевченка. Традиції й новаторство. Історична тема в поемі “Гайдамаки”. “Невольничя” лірика Т. Шевченка (цикл поезій “В казематі”, “Москалева Криниця” тощо). Історіософські й сатиричні мотиви творчості періоду «трьох літ» (“Сон (У всякого своя доля ...)”, “Кавказ”, “Єретик”, “Великий льох”). Біблійні мотиви у творчості Тараса Шевченка (цикл “Давидові псалми”, “Саул”, “Царі” тощо). Останні роки життя (триптих “Доля”, “Муза”, “Слава”, поеми “Неофіти”, “Юродивий”, “Марія”). Прозова розробка сюжетів поем (“Наймичка”, “Варнак”, “Княжна”). Автобіографічні мотиви повісті “Художник”. Проблема кріпацтва як найбільшого народного лиха (повість “Княгиня”, “Варнак”, “Музикант”, “Несчастный”, “Прогулка с удовольствием и не без морали”). Проблема впливу середовища на становлення	Участь в обговоренні. Презентація. Аналіз текстів.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			особистості (“Близнець”, “Несчастный”). “Журнал” як найвидатніший твір Шевченкової мемуарної прози.	
12.	Творчість Марка Вовчка в контексті літератури другої половини ХІХ ст.	2/0/2	Особливості “жіночого голосу” Марка Вовчка в літературі. Наративні моделі “Народних оповідань”. Російськомовна проза Марка Вовчка: стиль, манера оповіді, проблемно-тематичний діапазон.	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.
13.	Художня творчість Ю.-О.Федьковича, О.Стороженка, С.Руданського, Ганни Барвінок	2/0/4	Літературно-естетичні погляди Ю. Федьковича. Мотиви поетичної творчості. Оцінка І. Франком, Лесею Українкою та іншими критиками творчості Ю.Федьковича. Співомовки С.Руданського. Еволюція художнього мислення О.Стороженка й Ганни Барвінок.	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.
14.	Поетична та прозова спадщина Пантелеймона Куліша.	2/0/4	Розуміння національної історії як конфлікту “культурництва” та “руїництва” в поетичних творах П. Куліша (зб. “Досвітки”, “Дзвін”. Особливості романного мислення П. Куліша. тези художньо-публіцистичного циклу “Листи з хутора”. Погляд П. Куліша на історичні події у романі “Чорна рада. Хроніка 1663 року”. Образна система. Оповідання “Орися”, “Циган”, “Гордовита пара”. Жанрова специфіка драмованої трилогії П.Куліша “Байда, князь Вишневецький”, “Цар Наливай”, “Петро Сагайдашний”	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.
15.	Жанрове різноманіття творчості Л.Глібова	2/0/4	Видавнича діяльність Леоніда Глібова. Поетичний доробок письменника. Байкарська спадщина митця.	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.
16.	Драма творчого шляху А.Свидницького. Різnobічність обдарування – поет,	0/0/2	Сімейна хроніка А.Свидницького. Поетикально-стильові особливості роману “Люборацькі”. Історична	Участь в обговоренні. Аналіз текстів.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	прозаїк, етнограф, фольклорист, громадський діяч.		доля роману та його оцінка критикою.	

Рекомендована література

Базова:

1. Історія української літератури ХІХ ст.: підручник : у 2-х кн. /ред. М.Г. Жулинського. К: Либідь, 2005. Кн. 1. 656 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття: підручник / За ред. О.А.Галича. К: ЦНЛ, 2006. 392 с.
3. Українська література ХІХ ст. Хрестоматія. К., 2006.
4. Задорожна Л. Історія української літератури кінця ХVІІІ – 60-х років ХІХ століття. К: ВПЦ Київський університет, 2004.
5. Чижевський, Д. І. Історія української літератури. К : Академія, 2008. 568 с.

Допоміжна

1. Забужко О. Шевченків міф України. К: Абрис, 2017.
2. Задорожна Л. М. Євген Гребінка: Літературна постать. К: Твімінтер, 2000. 160 с.
3. Літературознавча енциклопедія: у2 т. / авт.-укл. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т.1-2.
4. Микола Зеров. Українське письменство. К.,2003
5. Нахлік Є. Перелицьований світ Івана Котляревського: текст – інтертекст – контекст. Львів, 2015. 543с.
6. Українська література у портретах і довідках: Давня література – література ХІХ ст.: Довідник. К: Либідь, 2000. 360с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач вищої освіти може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Літературознавчий аналіз текстів	20
Реферат	20
Іспит	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Під час виконання практичних завдань здобувач вищої освіти має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання здобувачів вищої освіти оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>На заняття здобувачі вищої освіти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись.</p> <p>Під час занять здобувачі вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – не залишають аудиторію без дозволу викладача; – коректно поведуться між собою; – вільно висловлюють свої погляди; – не заважають викладачеві проводити заняття. <p>Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи; – не можуть розмовляти з іншими здобувачами та порушувати режим тиші в аудиторії; – мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.